

Aan de dames en heren Burgemeesters
Aan de bevolkingsdiensten
Ter informatie aan:
De dames en heren Provinciegouverneurs,
De dames en heren Zonechefs van de Lokale
Politie

Uw contactpersoon	T	Uw kenmerk	Bijlagen
Tom Bols	02 518 24 11		
E-mail	F	Ons kenmerk	Brussel
tom.bols@rrn.fgov.be	02 518 29 11	III21/724/R/604/20	27/08/2020

Inspecties van de bevolkingsregisters: synthese en verbeterpunten

Mevrouw, mijnheer,

Overeenkomstig artikel 22 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, verzekeren onze diensten regelmatig een controle met betrekking tot het correct bijhouden van de bevolkingsregisters op het niveau van de gemeente : zij verifiëren met name of de procedures nageleefd worden en of de informatiegegevens in het Rijksregister van de natuurlijke personen bijgewerkt worden. Tijdens het inspectiebezoek kunnen onze diensten bijkomende uitleg geven. Na deze inspecties wordt een verslag met de door onze inspecteur geformuleerde opmerkingen verstuurd naar uw schepencollege.

Uit de analyse van de inspectieverslagen van de bevolkingsregisters die onze diensten de laatste 2 jaar opgemaakt hebben, blijkt dat de volgende drie verbeterpunten het vaakst aan de geïnspecteerde gemeenten overgemaakt werden. Wij vinden het dan ook belangrijk om u hierover te informeren, zodat u, indien nodig, de praktijken in uw gemeente kan verbeteren.

1) **Verplichte kennisgeving van de gemeentelijke beslissingen betreffende de bepaling van de hoofdverblijfplaats.**

De kennisgeving van de gemeentelijke beslissingen met individuele strekking aan de betrokken persoon of personen is van essentieel belang om de rechten van de burger te garanderen en hem/haar zo te informeren over zijn/haar beroepsmogelijkheden.

Wij verwijzen naar artikel 3, 4°, van de wet van 12 november 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur in de provincies en gemeenten, dat het volgende bepaalt:

"Elk document waarmee een beslissing of een administratieve handeling met individuele strekking uitgaande van een provinciale of gemeentelijke administratieve overheid **ter kennis wordt gebracht van een bestuurde, vermeldt de eventuele beroepsmogelijkheden, de instanties bij wie het beroep moet worden ingesteld en de geldende vormen en termijnen**; bij ontstentenis neemt de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep geen aanvang."

In het kader van de regelgeving betreffende het houden van de bevolkingsregisters en het vastleggen van de hoofdverblijfplaats van een persoon, herinneren wij u er aan dat :

- elke weigering tot inschrijving op een door een persoon aangegeven adres naar aanleiding van het negatieve verblijfplaatsonderzoek, moet, overeenkomstig artikel 7, §8, van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, aan deze persoon genotificeerd worden via «model 9» opgenomen in punt 70 van de Algemene Onderrichtingen betreffende het houden van de bevolkingsregisters ;

- bij een procedure van inschrijving van ambtswege moet de persoon, als hij/zij reeds in België ingeschreven was, maar geen aangifte van verblijfplaatswijziging heeft gedaan, opgeroepen worden om naar het gemeentebestuur te komen. Als deze persoon positief reageert op deze oproeping, kan de normale inschrijvingsprocedure verdergezet worden. Als deze persoon daarentegen niet op deze oproeping ingaat, zal hij/zij van ambtswege ingeschreven worden bij beslissing van het gemeentecollege/college van burgemeester en schepenen, op de datum waarop zijn/haar aanwezigheid in de gemeente vastgesteld werd in een onderzoeksrapport. Deze beslissing van inschrijving van ambtswege moet aan de betrokken persoon ter kennis gegeven worden ;

- bij een procedure van afvoering van ambtswege, zoals vermeld in punt 88 van de voormelde Algemene Onderrichtingen, moet de gemeente, alvorens een daadwerkelijke beslissing van afvoering van ambtswege te nemen, per gewone brief een mededeling naar de betrokkene sturen, gericht aan het adres waarop de afvoering van ambtswege betrekking heeft. Met deze kennisgeving wordt de betrokkene uitgenodigd om naar de dienst bevolking te komen om zijn/haar verblijfstoestand te bespreken. Er dient onderstreept te worden dat de afvoering van ambtswege een uitzonderingsmaatregel moet blijven. De procedure van de afvoering van ambtswege dient op oordeelkundige wijze te worden toegepast en kan slechts overwogen worden als er geen andere oplossing mogelijk blijkt. De beslissing van afvoering van ambtswege van het gemeentecollege/college van burgemeester en schepenen moet aan de betrokken persoon ter kennis gegeven worden.

2) Kwaliteit van de onderzoeksrapporten van de politie.

Het onderzoeksrapport is een administratief rapport over de controle van de hoofdverblijfplaats en de gezinssamenstelling zoals een persoon die aan de gemeente aangegeven heeft.

De politie controleert ter plaatse de echtheid van de aangifte bij de gemeente en bezorgt aan de gemeente een advies op basis van objectieve en materiële vaststellingen van de bewoning. De politie kan op eigen initiatief ook aan de gemeente voorstellen om een persoon van ambtswege in de bevolkingsregisters in te schrijven of uit de bevolkingsregisters af te voeren.

Dit onderzoeksrapport en de conclusie daarvan moeten voldoende onderbouwd en gemotiveerd zijn om de gemeente in staat te stellen een passende beslissing te nemen over de persoon (personen) op wie het verrichte verblijfsonderzoek betrekking heeft.

Het moet extra gemotiveerd zijn in het kader van een ambtshalve inschrijving of een ambtshalve afvoering.

De beslissing die de gemeente moet nemen, moet blijken uit de adequate motivering van het verblijfplaatsonderzoeksrapport.

Het verblijfplaatsonderzoeksrapport moet zeer specifiek gemotiveerd worden wanneer het resultaat ervan negatief is: in dat geval moet er aangetoond worden dat de persoon die de aangifte gedaan heeft (en eventueel zijn/haar gezin), niet op het aangegeven adres verblijft. Een gegronde motivatie is natuurlijk ook noodzakelijk in het geval van een inschrijving of afvoering van ambtswege van de betrokkene.

Deze motivatie is zeer belangrijk wanneer de persoon/personen op wie het verblijfplaatsonderzoeksrapport en de door de gemeente genomen beslissing betrekking hebben, een beroep instellen. Zonder een gepaste motivering kan de beslissing door de bevoegde instanties vernietigd worden en in bepaalde gevallen kan van de gemeente een schadevergoeding geëist worden.

De burger die zijn/haar verblijfplaats heeft veranderd, moet persoonlijk worden aangetroffen op het nieuwe adres van zijn/haar hoofdverblijfplaats. Soms zijn meerdere bezoeken van de wijkpolitie noodzakelijk. Het onderzoek dat ertoe strekt de reële hoofdverblijfplaats te bepalen, mag dus niet telefonisch gebeuren of afgesloten worden op basis van een gewone verklaring van de desbetreffende burger (in het politiekantoor bijvoorbeeld).

Het onderzoeksverslag moet nauwkeurig worden ingevuld en moet ten minste de volgende gegevens bevatten:

- de identiteit van de personen die aangetroffen worden op het adres;
- de vermelding van het oude en het toekomstige adres;
- de datum en het tijdstip waarop de plaatsbezoeken uitgevoerd werden;
- de feitelijke vaststellingen met betrekking tot de bewoning door de personen die op het adres worden aangetroffen, alsook de gezinssamenstelling, waarop de eindconclusie van de politie steunt;
- de positieve of negatieve conclusie van de politie;
- de naam, voornaam, functie/graad en handtekening van de politieagent die het onderzoek heeft gevoerd.

Het onderzoeksverslag mag gebaseerd zijn op de modellen betreffende het onderzoek van de reële verblijfplaats, een inschrijving of een afvoering van ambtswege, die opgenomen zijn in de Algemene Onderrichtingen van de FOD Binnenlandse Zaken.

De niet-inschrijving kan niet verantwoord worden door elementen die vreemd zijn aan het onderzoek naar de hoofdverblijfplaats, maar moet gebaseerd zijn op controles waarbij vastgesteld wordt dat de persoon niet op het aangegeven adres verblijft.

Indien het onderzoek naar de reële verblijfplaats geen voldoende elementen oplevert om een besluit te trekken, moet een bijkomend onderzoek gedaan worden en moet de betrokken persoon eventueel in gebreke gesteld worden met het oog op het aanbrengen van desbetreffende bewijselementen.

Indien de reële hoofdverblijfplaats niet met voldoende zekerheid door de lokale politie vastgesteld kan worden, kan de gemeente aan de watermaatschappijen en/of energieleveranciers vragen om een overzicht te leveren van het water- en/of energieverbruik op het desbetreffende adres. Deze maatschappijen en leveranciers moeten de gevraagde informatie gratis meedelen. Enkel de informatie betreffende het reële verbruik wordt meegedeeld.

Het dossier mag geenszins meerdere maanden hangende blijven, tenzij dat gerechtvaardigd is door bijkomende verblijfplaatsonderzoeken om een welbepaald dossier te kunnen afsluiten.

Tot slot herhaal ik dat artikel 32 van de Grondwet bepaalt dat ieder het recht heeft elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de wettelijk vastgelegde gevallen.

3) Opgvolging en annulering van identiteitskaarten.

Wij benadrukken het feit dat de burger nooit in het bezit mag zijn van twee actieve kaarten. Daarom is het van cruciaal belang dat de oude kaart teruggegeven en vernietigd wordt alvorens de burger zijn/haar nieuwe kaart ontvangt. De oude kaart moet bij de aanvraag van een nieuwe kaart geannuleerd worden via de toepassing Belpic.

De keuze van de annuleringscode heeft een impact op de certificaten van de geannuleerde kaart. Code 21 (vernieuwing van de kaart) is momenteel de enige code die niet tot de opheffing van de certificaten leidt.

De lijst met de op de RA-PC beschikbare annuleringscodes voor de Belgen, alsook het gebruik van die codes, kan geraadpleegd worden in bijlage 15 van de Algemene Onderrichtingen betreffende de elektronische identiteitskaarten voor Belgen.

Elke kaart die door een gemeentebestuur om welke reden dan ook geannuleerd wordt (overlijden, naamsverandering, wijziging van de hoofdverblijfplaats naar een andere gemeente, vernieuwing omdat de geldigheid verstreken was, enz.), moet bij teruggave onmiddellijk vernietigd worden.

- **Identiteitskaarten die hun vervaldatum naderen**

Indien de burger die door het gemeentebestuur opgeroepen werd om zijn/haar huidige kaart die gaat vervallen, te vervangen, niet op de oproeping ingaat, wordt de elektronische identiteitskaart die de betrokkene bezit, geannuleerd in het centraal bestand van de identiteitskaarten (annuleringscode 21), na 3 maanden (één jaar in geval van tijdelijke afwezigheid) volgend op de datum waarop de burger zich zou moeten hebben aangemeld bij de dienst bevolking (= datum vermeld op de oproeping + 3 maanden). Alvorens zijn/haar kaart geannuleerd wordt, moet de burger een herinnering van de gemeente ontvangen met de vermelding van de datum waarop zijn/haar kaart zal worden geannuleerd.

Indien de te vernieuwen identiteitskaart al vervallen is op het op moment van de annulering, moet annuleringscode 31 worden gebruikt.

- **Identiteitskaart aangemaakt, maar niet afgehaald in de gemeente**

Indien de burger zijn/haar aangemaakte identiteitskaart niet bij de gemeente komt afhalen, wordt deze kaart geannuleerd en vernietigd, 3 maanden (één jaar in geval van tijdelijke afwezigheid) nadat de gemeente de eerste herinneringsbrief verstuurd heeft (annuleringscode "Titularis niet verschenen"). Alvorens zijn/haar kaart geannuleerd wordt, moet de burger een laatste herinnering van de gemeente ontvangen met de vermelding van de datum waarop zijn/haar door de gemeente bewaarde kaart zal worden geannuleerd.

- **Identiteitskaart verloren, gestolen of vernield**

De identiteitskaart waarvan een verlies, diefstal of vernietiging bij de gemeente aangegeven wordt, moet geannuleerd worden (annuleringscode 11 voor verlies, 12 voor diefstal en 33 voor vernietiging); de certificaten worden dan ingetrokken en de kaart geeft een "HIT" in CHECK DOC.

- **Identiteitskaart van een overleden persoon**

Bij het overlijden van een persoon moet zijn/haar identiteitskaart zo snel mogelijk na de notificatie van het feit en in elk geval binnen de maand die op het overlijden volgt (= datum van IT001), via de toepassing Belpic geannuleerd worden.

De identiteitskaart wordt geannuleerd (annuleringscode 2) en de gemeente die de akte van overlijden opmaakt, trekt tegelijkertijd de elektronische functies van de identiteitskaart in.

Wanneer het overlijden aangegeven wordt in een andere gemeente dan de gemeente waar de persoon in het bevolkingsregister ingeschreven is, vraagt de gemeente waar de aangifte gedaan werd, de teruggave van de kaart teneinde deze te kunnen vernietigen. Zij zal de gemeente van inschrijving verwittigen. Als er geen kaart teruggegeven wordt, moet dit meegedeeld meld worden.

De gemeente moet in elk geval de identiteitskaart van de overleden persoon via Belpic in het Register van de identiteitskaarten annuleren.

Tot slot laten wij u weten dat een nieuwe procedure voor het beheer van de overlijdens in de DABS uitgewerkt wordt. Deze procedure zal binnenkort operationeel zijn. De bijwerking van het IT150 en de annulering van de identiteitskaart zullen in het dossier geregistreerd worden via één enkele transactie door de gemeente waar de persoon overleden is. De gemeenten zullen ten gepaste tijde de nodige instructies toegestuurd krijgen.

Sinds maart 2020, tijdens de piek van de corona-epidemie, werden de inspecties van de bevolkingsregisters tijdelijk opgeschort. Wij delen u graag mee dat zij vanaf september 2020 opnieuw zullen plaatsvinden. Wij danken u alvast voor de goede manier waarop onze diensten ontvangen worden.

Hoogachtend,

Jacques Wirtz
Directeur-generaal